

زنان متاهل ممنوع الخروج بدون پاسپورت چگونه می‌توانند از کشور خارج شوند؟

گسترش زندگی صنعتی و بالا رفتن هزینه‌های خانواده و رشد سرسام‌آور تورم حاکم بر اقتصاد کشور و غیره باعث شده زن و شوهرهای زیادی روزانه به دادگاه‌های خانواده مراجعه و تقاضای طلاق کنند.

معمولا زنان تلاش می‌کنند از طریق تقاضای اجرا گذاشتن مهریه، یا مطالبه نفقه، یا تحقق شروط ضمن عقد با تقدیم دادخواست به دادگاه‌های خانواده و با خواسته مختلف تقاضای صدور گواهی عدم سازش و امثالهم خود را از مهلکه مشکلات به ساحل نجات رهنمون دارند.

مردان هم در مقام تقابل یا تقاص یا... معمولا نسبت به ممنوع الخروج کردن زوجه یا اصطلاحا همسر خویش و تقاضای تمکین و امثالهم سعی دارند نسبت به احقاق حق خود تلاش کنند و از غافله دعوا عقب نمانند.

به هر حال با ادامه این کشمکش و ممنوع الخروج شدن زوجه مشکلاتی برای زن به هنگام خروج از کشور به منظور تحصیل، درمان، تفریح و نظایر آن ایجاد می‌شود و گسترش این اختلافات خانوادگی بین زن و شوهر، زن را از گرفتن پاسپورت و رفتن به سفرهای خارجی به دلیل نداشتن اذن و اجازه شوهر ممنوع می‌کند.

به هر حال گاهی به لحاظ ضرورت سفرهای خارجی تکلیف قانونی زن در این صورت چیست، چگونه می‌تواند علی‌رغم ممنوع الخروج بودن و نداشتن اجازه زوج و پاسپورت از کشور خارج شود.

در این خصوص باید گفت قانونگذار در ماده ۱۸ قانون گذر نامه مصوب سال ۱۳۵۳ تکلیف را مشخص کرده، مطابق این ماده "برای اشخاص زیر با رعایت شرایط مندرج در این ماده گذرنامه صادر می‌شود:

- اشخاصی که کمتر از ۱۸ سال تمام دارند و کسانی که تحت ولایت و یا قیمومیت می‌باشند با اجازه کتبی ولی یا قیم آنان

۲- مشمولین وظیفه عمومی با اجازه کتبی اداره وظیفه عمومی

۳- زنان شوهردار ولو کمتر از ۱۸ سال تمام با موافقت کتبی شوهر و در موارد اضطراری اجازه دادستان شهرستان محل درخواست گذرنامه که مکلف است نظر خود را اعم از قبول درخواست یا رد آن حداکثر ظرف سه روز اعلام دارد کافی است. زنانی که با شوهر خود مقیم خارج هستند و زنانی که شوهر خارجی اختیار کرده و به تابعیت ایرانی باقی مانده اند از شرط این بند مستثنی می‌باشند. "با دقت در متن این قانون مترقی روشن است که :

اولاً، بندهای ۱ و ۳ آن ماده ۱۸ قانون گذر نامه سال ۱۳۵۳ مربوط به بانوان اعم از متاهل و مجرد است

ثانیاً، منطوق بند ۱ این ماده مربوط به بانوان مجردی است که زیر ۱۸ سال تمام شمسی سن دارند که در این حالت اجازه اخذ گذرنامه بر عهده پدر یا قیم آنان است. نیازی به اجازه دادستان ندارند.

ثالثاً) مفهوم مخالف بند ۱ ماده مذکور حکایت از این دارد، که زنان مجرد بالای ۱۸ سال برای اخذ گذرنامه نیاز به اجازه هیچ شخصی نداشته و در این خصوص همانند دیگر اشخاص جامعه از اختیار تام برخوردارند.

اما نکته مهم مربوط به زنان متاهل

بند ۳ ماده ۱۸ قانون پیش گفته است اعم از اینکه سن آنها زیر ۱۸ سال بوده و یا بالای ۱۸ سال باشند. در این حالت اخذ گذرنامه اصولاً منوط به رضایت شوهر ایشان است و در موارد «اضطراری» که شوهر از اعطای اجازه به ایشان خودداری می نماید، زن می‌تواند درخواست خود را به دادستان شهرستان ارائه دهد.

مطابق آرای متعددی که از مراجعه قضایی تحت عنوان رویه قضایی صادر شده، روند قضایی درخواست نزد دادستان به این شکل است که زن متقاضی برای رفتن به سفر زیارتی :

۱- استشهادیه محلی مبنی بر اینکه زن با همسر خود دارای اختلاف است تنظیم نموده

۲- چنانچه با همسر خود در حال طی مراحل طلاق باشد نیز رونوشت دادخواست طلاق و اسناد آن را برابر با اصل و ضمیمه درخواست می‌نماید و سپس آن را به نزد معتمدین محلی برده تا تایید نمایند

۳- پس از تهیه تکمیل استشهادیه و رونوشت طلاق درخواست خود را به

دادستان حوزه قضایی شهرستان یا شهر یا منطقه محل سکونت خود
ارائه می نماید و دادستان نیز با وصف فوق اجازه یک بار سفر
ایشان را صادر می نماید و به تعبیری گذرنامه یکبار مصرف صادر
می شود.

گرچه به استناد بند ۳ ماده فوق صدور اذن دادستان بر جواز صدور
گذرنامه را منوط به وجود وضعیت "اضطراری" دانسته است. از جمله
مصادیق وضعیت اضطراری شامل لزوم تحصیل، خرید و فروش و کسب سود
در خارج بلکه شامل برطرف شدن نیازهای شدید روحی شخص برای انجام
زیارت کربلای معلی در ایام محرم و راهپیمایی اربعین خواهد .
به هر حال در مقام نتیجه می توان گفت زنان شوهردار با اجازه
دادستان و برای یکبار می توانند با گرفتن پاسپورت به اصطلاح یکبار
مصرف از کشور ایران خارج و مشکل تحصیل یا درمان امثالهم را
پیگیری نمایند.

*حمیدرضا آقا با بایان/ وکیل دادگستری